

Таъкидланмаган суннатлар | Ҳадис дарслари (346-дарс)

19:00 / 17.09.2025 1359

لَا أَقَامَ لَسَوْهَ يَلْعَهُ لَلَا يَصْرِي بِنَلَا نَعُ هُنَّ لَلَا يَضَرُّ لَفَعْمَنْ بِلَلَا دَبَعُ نَعُ
أَلْإِسْمُ خُلَاهَا وَرَءَا شَنْ مَلَّةَ شَلْأَثَلَا يَلْأَقُ مُثْنِي تَرْمُةَ أَلْصَدْنِي نَادَأَلْكَ نِيَب
يَذْمُرَّتْ لَلَا

Абдуллоҳ ибн Муғаффал розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Икки азоннинг орасида намоз бор», деб икки марта айтдилар.

Сўнгра учинчисида:

«Ким хоҳласа», дедилар».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Шарҳ: Ушбу ҳадисдаги икки азон – фарз намозга айтиладиган азон ва иқоматдир. Иккисини қўшиб, икки азон деб аташ урф бўлган. Бундан ҳар бир азондан кейин ва иқоматдан олдин икки рақъат қўшимча намоз ўқиш олиш яхшилиги келиб чиқади.

Аммо ўша амрдан кейин «ким хоҳласа», деб Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам томонларидан истисно қилиниши бу ишни таъкид қилинмаган суннат намоз ҳолига айлантиргандир.

لَا أَقَامَ لَسَوْ وَهِيَ لَعْنَةُ اللَّهِ لِيَصِّيَّ بِنَلَا عُنُوعُهُ لِيَضْرِيَّ نَزْمًا لَللَّهِ دَبَّعَ نَعْنُ
سُأَنَّ لَلَا ذَخَّ تَيَّ نَأَيَّ هَارَكَ أَشْ نَمَلَةَ ثَلَا لِي فَلَاقِي بَعْرُ مَلَا لَ صَلَّ بَقِ أَوْلَص
دَوَادُ وَبَأُوِّي رَاخُ بَلَا هَأَوْرَ. نُسُ

Абдуллоҳ ал-Музаний розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Шом намозидан олдин намоз ўқинглар», деб айтдилар. Учинчи мартада одамлар уни суннат қилиб олишларини ёқтирмай, «Ким хоҳласа», дедилар».

Бухорий ва Абу Довуд ривоят қилганлар.

Шарҳ: Ҳадиси шарифнинг ровийси Абдуллоҳ ал-Музаний розияллоҳу анҳунинг тўлиқ исмлари Абдуллоҳ ибн Муғаффал ал-Музаний бўлиб, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан бир нечта ҳадислар ривоят қилганлар.

Бу кишидан Абдуллоҳ ибн Бурайда, Абу Муаммар, Абдулворис, Ҳусайнул Муаллимлар ривоят қилдилар. Бу зот ривоят қилган ҳадисларни уч «Саҳиҳ» соҳиблари ўз китобларига киритганлар.

Абу Довуд қилган бошқа бир ривоятда:

«Шомдан олдин икки рақъат намоз ўқинглар», дейилган.

Бу юқоридаги ривоятни ўзига хос тарзда шарҳ қилади. Ушбу ҳадиснинг ҳукми ҳам худди олдинги ҳадис ҳукмига ўхшаб, таъкидланмаган суннатга айланиб қолгандир.

Ҳақиқатдан ҳам, Ҳанбалий мазҳаби ушбу ҳадисни суннат қилиб олган десак, муболаға қилмаган бўламиз. Уларнинг бугунги кундаги вакиллари

доимий равишда Шомдан олдин икки ракъат намоз ўқийдилар. Шунинг учун Ҳарами шарифга борган кишилар бу ҳолни кўриб, ҳайрон бўлишлари керак эмас. Шофеъий мазҳабида бу намозни ўқиш ҳақида сўз борса ҳам, уларнинг ўқишлари кўп қузатилмайди.

Моликий мазҳаби эса «Вақт қисқалиги учун бу намозни ўқиш макруҳ», деганлар. Афтидан, уларга ушбу ҳадис саҳиҳ равишда етиб бормаган бўлса керак.

ظَفَّاحٌ نَمَّ: لَأَقَمَ لَسَوَّوْهِ لَعَلَّ لَإِلَّيْ صَيِّبَنَّ لَإِنَّ عَ، أَوْ نَعُ لَإِلَّيْ ضَرَّ بَيِّحٌ مُمْ أَ نَع
بُأَخْصَأْ هَؤُورَ رَأْنِ لَإِلَّيْ لَعَلَّ هَؤُورَ مَّحَ أَدَّ عَ بَعَبَّرَ أَوْ رُظَلَّ لَإِلَّيْ قَبَّ تَ أَعَّ رَعَبَّرَ أَيْ لَع
نَّ نَسَلَا

Умму Ҳабиба розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ким Пешиндан олдинги тўрт ракъатни ва ундан кейинги тўрт ракъатни муҳофаза қилса, Аллоҳ унга дўзах ўтини ҳаром қилади», дедилар».

«Сунан» эгалари ривоят қилганлар.

Шарҳ: Пешиндан кейин икки ракъат суннат намози ўқиш таъкидланган қўшимча намозлар ичида ўтган эди. Энди таъкидланмаган қўшимча намозлар ичида унинг ўрнида тўрт ракъат зикр қилинмоқда.

أَزْمَأْ لَإِلَّيْ مَحَرَّ: لَأَقَمَ لَسَوَّوْهِ لَعَلَّ لَإِلَّيْ صَيِّبَنَّ لَإِنَّ عَ، أَوْ نَعُ لَإِلَّيْ ضَرَّ رَمُعَنَّ بَإِنَّ عَ
يِّ ذِمَّرْتَلْ أَوْ دُوَادُ وَبَأْ هَؤُورَ. أَعَّ بَّرَأْ رُصَّ لَإِلَّيْ قَبَّ لَإِلَّيْ صَ

Ибн Умар розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Асрдан олдин тўрт ракъат намоз ўқиган одамни Аллоҳ раҳм қилсин», дедилар».

Абу Довуд ва Термизий ривоят қилганлар.

Шарҳ: Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг гапириш оҳангларининг ўзи бу намознинг таъкидланмаган, қўшимча намоз эканлигини кўрсатиб турибди. Ким рағбат қилиб, Асрдан олдинги тўрт ракъат суннатни Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг тавсиялари деб ният қилиб ўқиса, савоб олади, Аллоҳ таоло унга раҳм қилади.

يَلْصِقُ مَلَسًا وَسَوَّيًّا لَعَلَّ يَلْصِقُ بِلِجَانٍ عُنُودًا لَعَلَّ يَضْرَبَ رُءُوسَ بَنِي أَبَانِ
يَتَنَثَرُ دَابِعًا لَعَلَّ يَدْعُو سُبَّانَهُ يَبْأَمِي فَمَلِكَتِي مَلِكَةَ كَرْتَسَرِ بَعْمَلِ دَعْبِ
أَتَيْتُ بَعْلَهُ لَعَلَّ يَنْبَغِ كَرَنِي رُشْعًا بَعْمَلِ دَعْبِ يَلْصِقُ مَلَسًا عُنُودًا سَوَّيًّا رُشْعًا
يَذْمُرُ لَأُمِّهِ أَوْ رَجُلًا يَفِي

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ким Шомдан кейин олти рақъат намоз ўқиб, уларнинг орасида ёмон гап гапирмаган бўлса, бу унинг учун ўн икки йиллик ибодатга тенг бўлади», дедилар».

Бошқа бир ривоятда:

«Ким Шомдан кейин йигирма рақъат намоз ўқиса, Аллоҳ унинг учун жаннатда бир уй бино қилур», дейилган.

Икки ҳадисни Термизий ривоят қилган.

Шарҳ: Ушбу намоз ҳақида бошқа ҳадислар ҳам келган. Уларда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари ва саҳобаи киромлар бу намозни ўқиганликлари ҳақида сўз боради.

Ушбу намоз «ғафлат» номи билан машҳур бўлган намоздир. Чунки кўпчилик бу намозни ўқимай, ғафлатда қолади. Ушбу ғафлат намози ҳам таъкидланмаган қўшимча намозлардан ҳисобланади. Ким суннатга амални ният қилиб, уни ихлос билан ўқиса, иншааллоҳ, қилинган ваъдаларга эришади.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобининг 5-жузи

Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2024 йил 23 январдаги 03-07/362-рақамли хулосаси асосида тайёрланди.